

Šenčenská deklarace o muzeích a sbírkách

My, odborníci a zástupci členských zemí a institucí shromáždění v Šen-čenu v Čínské lidové republice,

vyjadřujeme poděkování čínské vládě, představitelům města Šen-čen a organizaci UNESCO za uspořádání fóra na vysoké úrovni, jehož cílem je projednat společný přístup k ochraně a podpoře muzeí a sbírek a které se koná na území města Šen-čen, jednoho z Kreativních měst UNESCO v oblasti designu,

berouce v úvahu, že v roce 2015 Generální konference UNESCO přijala dokument nazvaný Doporučení UNESCO o ochraně a podpoře muzeí a sbírek, jejich rozmanitosti a jejich úlohy ve společnosti, čímž opět potvrdila význam muzeí v rámci naplňování mise UNESCO, především díky jejich podílu na šíření kultury, vzdělávání lidstva ke spravedlnosti, svobodě a míru a volné výměně myšlenek a vědomostí,

opětovně zdůrazňující, že muzea patří k nejvýznamnějším institucím zajišťujícím ochranu našeho společného dědictví ve všech jeho podobách – hmotné i nehmotné, movité i nemovité, pozemské a podmořské – a hrají stále větší roli při podporování kreativity a rozvoje kulturních a tvůrčích oblastí, čímž přispívají k materiálnímu i duchovnímu blahobytu lidstva,

poukazující na jejich zásadní roli v boji proti nezákonnému obchodu a při ochraně, uchovávání a šíření kulturního dědictví, a to jak v dobách míru, tak během válečných konfliktů a přírodních pohrom,

berouce dále v úvahu, že hrají zásadní roli v úsilí o společenskou soudržnost, udržitelný rozvoj a mezikulturní dialog, jakož i při naplňování cílů Agendy pro udržitelný rozvoj 2030,

poukazující na to, že v důsledku globalizace a urbanizace, liberalizace trhu a masové turistiky, společně s vývojem společnosti a jejich kulturních norem se do značné míry proměňuje také úloha muzeí, která teď stojí před novými výzvami a příležitostmi,

vyzýváme muzea,¹ státní instituce, mezinárodní organizace, vládní, nevládní a soukromé instituce i jednotlivce, jež se přímo či nepřímo zabývají kulturou, kulturním dědictvím² a muzejní činností, k následujícímu:

I. Rozmanitost muzeí, sbírek a způsobů jejich fungování

1. Neustále se podílet na průběžné revitalizaci muzeí, aby bylo možné postupně přizpůsobovat rozmanitost jejich sbírek a způsobů fungování jejich aktuálnímu poslání a aby jejich aktivity i nadále podporovaly pozici muzeí jako míst pro dialog na národní i mezinárodní úrovni, zaměřený na rozvíjení inkluzivních diskurzů týkajících se kulturního dědictví, jejichž smyslem je zmírňovat sociální, kulturní a ekonomické nerovnosti a zvyšovat pozitivní přínos pro veřejnost;

¹ Muzea, jak jsou definována v odstavci 4 Doporučení UNESCO z roku 2015 a v Etickém kodexu muzeí ICOM.

² Kulturní dědictví, jak je definováno v bodě 6 Doporučení UNESCO z roku 2015.

2. Zajistit, aby základní funkce muzeí, jak jsou popsány v Doporučení UNESCO z roku 2015 a v Etickém kodexu ICOM a k nimž patří péče o sbírky, výzkum, komunikace a edukace, nebyly ohrožovány ekonomickými zájmy, ale naopak rozšiřovány a skýtaly lepší možnosti pro učení, užívání a sdílení;

3. Doceňovat význam muzeí pro podporu soudobých kulturních projevů a lokální kulturní ekonomiky a integrovat stávající i nově vznikající muzejní projekty do inkluzivní kulturní sféry, která dbá na ochranu životního prostředí a na nestrannost při sdílení benefitů.

II. Úloha muzeí při ochraně kulturního dědictví v dobách míru a konfliktu

4. Důrazně prosazovat dodržování standardů a zásad stávajících mezinárodních a státních nástrojů na ochranu a podporu šíření kulturního dědictví;

5. Opětovně potvrzovat roli muzeí jako odborných institucí, ve snaze reagovat na potřeby lidí rozšiřovat jejich podíl na ochraně kulturního dědictví a posilovat jejich angažovanosti v sítích zaměřených na ochranu a zhodnocování kulturního dědictví v globálním měřítku;

6. Posilovat zdroje, prostředky a kapacity muzeí, jejich zaměstnanců a strategických partnerů v dobách míru a zejména zlepšovat jejich schopnost čelit krizovým situacím, jako jsou přírodní pohromy a ozbrojené konflikty, a to zejména prostřednictvím institucionálního rozvoje, vzdělávání zaměstnanců, odpovídajícího vybavení pro uložení sbírek a péči o ně, profesionálně vedené evidence a dokumentace, větší dostupností inovativních informačních a komunikačních technologií, výzkumu sbírek a jejich ochrany, a v případě potřeby také autentizace a ověřování původu;

7. Zvyšovat kapacity muzeí v oblasti preventivní konzervace a připravenosti čelit rizikům, což jsou zastřešující strategie pro správu sbírek;

8. Zdůrazňovat morální povinnost muzeí a jejich schopnost bojovat proti ilegálnímu obchodu s předměty kulturní hodnoty, zejména prostřednictvím výzkumu, osvěty a uplatňování principů due diligence (náležitá péče);

9. Respektovat význam místních a národních, soukromých i veřejných strategických partnerů, jakož i místních komunit v oblasti ochrany kulturního dědictví; tím, že budou hájit jejich zájmy, poskytovat jim informace a vzdělávat je, jim umožnit, aby hráli klíčovou roli při hledání udržitelných řešení na ochranu kulturního dědictví a muzeí s ohledem na jejich úlohu v procesu obnovy po přírodních katastrofách či konfliktech.

III. Odpovědnost muzeí – etické, profesní a technologické standardy pro muzea a odborné pracovníky, zapojování komunity

10. Motivovat muzea, aby přijala přísný etický kodex vycházející z etického kodexu ICOM a aby se podílela na průběžně probíhající reflexi etických a profesních standardů jako nástrojů k posilování důvěry veřejnosti a zvyšování významu muzeí v souvislosti se společenskými požadavky a normami;

11. Budovat konstruktivní vztahy a průběžně rozvíjet dialog s komunitami, obzvláště domorodými, ve snaze zajistit jim co nejširší přístup ke sbírkám a souvisejícím informacím, umožnit jim podílet se na

péči o sbírky, na jejich interpretaci a na tvorbě programu muzea, což posiluje jejich vazby na kulturní krajinu;

12. Motivovat členské země, aby vytvářely odpovídající mechanismy, umožňující volnou výměnu sbírek, výstav a odborných znalostí z oblasti konzervování, restaurování sbírek a jejich výzkumu, a udržení sbírek jako součástí veřejného sektoru;

13. Posilovat výchovně-vzdělávací roli muzeí tím, že budou poskytovat příležitosti k debatám o historii, o kontroverzních i vysoce aktuálních společenských tématech, a usilovat o vzájemné mírové porozumění; výměnou názorů a idejí souvisejících s environmentálními a společenskými výzvami budovat lepší budoucnost v kontextu globalizované a multikulturní společnosti;

14. Posilovat působnost muzeí jako nositelů odborných znalostí a idejí z oblasti přírodního dědictví, zejména v kontextu naplňování mezinárodních rozvojových cílů;

15. Obsahově přizpůsobovat muzea tak, aby poskytovala nejrůznější otevřené příležitosti k formálnímu, neformálnímu i celoživotnímu učení na základě všeobecné přístupnosti pro různé kategorie návštěvníků, odstraňovat překážky pro znevýhodněné skupiny a osoby se specifickými potřebami a schopnostmi, což jim umožní podílet se na rozvíjení informační a mediální gramotnosti a napomáhat dalšímu rozvoji kritického uvažování veřejnosti; podporovat rozmanitost zaměstnanců a jejich dovedností;

IV. Vyšší míra spolupráce v národním a mezinárodním měřítku

16. Kde je to možné, rozvíjet projekty vzájemné spolupráce zaměřené na podporu sdílení a předávání znalostí a zkušeností, na řešení sdílené, srovnatelné či odlišné historie formou výstav, edukace a společných projektů v duchu učení se navzájem a budování intelektuálního a společenského kapitálu, přičemž tyto projekty musí být uzpůsobeny a navrženy tak, aby odpovídaly specifickým potřebám muzeí, jež se na nich podílejí, i jejich návštěvníků;

17. Zavázat se k hlubší a trvalé mezinárodní spolupráci, především v kontextu rozvojových zemí a muzeí ohrožených ozbrojenými konflikty a ilegálním obchodem, s cílem zmírnit nedostatek lidských a finančních zdrojů, jemuž čelí muzejní instituce na celém světě, a zároveň zvyšovat míru zapojení různých strategických partnerů z veřejného, nevládního i soukromého sektoru;

18. Podporovat muzejní instituce, aby se prosazovaly ve své úloze prostředníků mezi různými návštěvnickými skupinami a ve sféře kulturní diplomacie, jako hnací síly ekonomického oživení a podněcování kreativity prostřednictvím iniciativ, k nimž patří edukace a kulturní turistika;

19. Podporovat péči o sbírky přínosné pro veřejnost, jejich výzkum a zpřístupňování i v jiných než muzejních institucích, protože napomáhají lépe reprezentovat kulturní rozmanitost komunit a jejich kulturní dědictví;

20. Rozvíjet potřebná opatření k začlenění veřejných i soukromých muzeí a sbírek do širšího koncepčního rámce ve snaze dosáhnout naplnění mezinárodních, národních a lokálních rozvojových cílů;

21. Vybízet organizaci UNESCO k rozvíjení a realizaci programů a projektů, je-li to vhodné, a ve spolupráci s Mezinárodní radou muzeí (ICOM), Mezinárodním centrem pro studium péče o kulturní dědictví a jeho obnovy (ICCROM) a s dalšími příslušnými partnery, kteří podporují inkluzivní a integrační pojetí muzeí a sbírek, podporovat budování kapacit a vytváření metodik osvědčených postupů v duchu Doporučení UNESCO z roku 2015 a této deklaráce;

22. Povzbuzovat organizaci UNESCO, aby se ve spolupráci s ICOM zabývala možností publikovat celosvětovou zprávu o muzeích a muzejnictví;

23. Podporovat co nejširší přijetí Doporučení UNESCO z roku 2015 tím, že je třeba napomáhat zlepšovat přístupnost muzeí a sbírek všech typů a jejich vzájemnou spolupráci, a také podporovat další integraci neziskových soukromých a veřejných muzeí do mezinárodních muzejních sítí;

24. Začleňovat Doporučení UNESCO z roku 2015 do místní a národní legislativy, strategických koncepcí a do základních dokumentů muzeí a zároveň také vyzývat členské země UNESCO, aby ratifikovaly a efektivně implementovaly existující konvence UNESCO v oblasti kultury a řídily se jimi.

Šen-čen, Čínská lidová republika

Fórum na vysoké úrovni UNESCO o muzeích, 10.–12. listopadu 2016